

FEBRUÁR 2012

február 1707 – v Rožňave sa konala porada evanjelických stavov, na ktorej padlo rozhodnutie o zvolaní celokrajinskej synody do Ružomberka

1. 2. 1912 – v Hybiach sa narodil **Ján Svetlák**, architekt, urbanista, vysokoškolský pedagóg, dekan Fakulty architektúry SVŠT (zomrel 8. 12. 1997 v Bratislave) – 100. a 15. výročie

2. 2. 1772 – zomrel **Dávid Fabrici**, pedagóg, evanjelický kňaz, náboženský spisovateľ (240. výročie)

2. 2. 1837 – v Spišskom Podhradí sa narodil **Viliam Händel**, evanjelický kňaz, senior, generálny zapisovateľ evanjelickej cirkvi a. v. v Uhorsku, cirkevný historik (175. výročie)

3. 2. 1607 – zomrel **Sebastián Tököli**, uhorský magnát, podporovateľ Reformácie, účastník tureckých vojen, Bocskayovho povstania a mierových rozhovorov vo Viedni, hosťiteľ *kežmarského kolokvia*, polemiky medzi evanjelickými kňazmi a kryptokalvinistami v r. 1595 - 96 (405. výročie)

3. 2. 1812 – v Zábore sa narodil **Jonáš Záborský**, evanjelický, po konvertovaní katolícky kňaz, významný slovenský dramatik, spisovateľ, publicista, redaktor, spoluzakladateľ Matice slovenskej, účastník a mecén národných a kultúrnych aktivít (200. výročie)

4. 2. 1867 – v Liptovskom Jáne zomrel **Ján Čajak najst.**, evanjelický kňaz, učiteľ a básnik (145. výročie)

4. 2. 1892 – v Novom Meste n. Váhom sa narodil **Ján Hrušovský**, spisovateľ, redaktor a publicista, jeden z najvýznamnejších autorov naturalistickej vojnovéj prózy medzivojnového obdobia na Slovensku (120. výročie)

4. 2. 1897 – v Radvani sa narodil **Karol Markovič**, ekonóm, finančník, účastník protifašistického odboja, zástupca povereníka SNR pre financovanie počas SNP, podieľal sa na záchrane slovenského zlatého pokladu na jeseň 1944, v 50. rokoch perzekvovaný (115. výročie)

4. 2. 1902 – v Banskej Štiavnici zomrel **Gustáv Richter**, vynikajúci banský odborník, vynálezca a konštruktér európskeho formátu, člen Krajinskej baníckej a hutníckej spoločnosti a ďalších vedeckých ustanovizní (110. výročie)

5. 2. 1767 – v Banskej Bystrici zomrel **Daniel Sartorius**, pedagóg, evanjelický kňaz, autor nábožensko-náučnej literatúry, filozofických pojednaní, významný predstaviteľ slovenského pietizmu, vydavateľ Lutherovho *Katechizmu*, autor biblických histórií a jednej z najvýznamnejších postíľ v homiletickej tvorbe 18. a 19. storočia (245. výročie)

5. 2. 1837 – v Arade sa narodil **Anton Kerpely**, hutnícky inžinier, vynálezca, zakladateľ a vedúci Katedry železiarstva na Banskej a lesníckej akadémii v Banskej Štiavnici, generálny riaditeľ uhorských štátnych železiarskych podnikov, jeden najvýznamnejších odborníkov

a vysokoškolských pedagógov v odbore hutníctva železa, vedec a odborný publicista, člen korešpondent Uhorskej akadémie vied, britského Iron and Steel Institute a ďalších vedeckých spoločností (zomrel v Banskej Štiavnici 22. 7. 1907) – 175. a 105. výročie

5. 2. 1862 – v Báčskom Petrovci sa narodil Ján Radomil Kvačala, evanjelický kňaz, vysokoškolský pedagóg, komeniológ európskeho významu, historik cirkevných dejín, univerzitný profesor Teologickej vysokej školy v Bratislave a jej dekan, profesor cirkevných dejín na teologickej fakulte univerzity v Tartu, člen vedeckých spoločností v Prahe, Berlíne, Viedni a Petrohrade, najvýznamnejší editor diela J. A. Komenského, kultúrny historik a publicista (150. výročie)

5. 2. 1952 – v Budapešti zomrel Ján Viliam Majba, evanjelický kňaz, náboženský spisovateľ a publicista, hlavný tajomník *Lutherovej spoločnosti* (60. výročie)

6. 2. 1877 – v Starej Turej sa narodil Jozef Roháček, náboženský spisovateľ, publicista, učiteľ, redaktor, národnokultúrny pracovník na Dolnej zemi, autor prekladu Novej zmluvy, spolupracovník sestier Royových (zomrel 29. 7. 1962 v Bratislave) – 135. a 50. výročie

6. 2. 1972 – v Bratislave zomrel Ivan Stanek, lekár, univerzitný profesor, akademik SAV člen korešpondent ČSAV, predseda *Slovenskej spoločnosti pre dejiny vied a techniky pri SAV*, člen medzinárodných vedeckých spoločností, dekan Lekárskej fakulty UK, čelná osobnosť medicínsko – biologických disciplín na Slovensku a zakladateľ slovenskej histologickej školy (40. výročie)

8. 2. 1537 – v Šmalkaldách sa začalo rokovanie evanjelických teológov a zástupcov Šmalkaldského spolku, ktorého výsledkom bolo rozhodnutie zúčastnených zotrvať v pravde evanjelia a slobode viery za každú cenu a odmietnuť účasť evanjelickej strany na cirkevnom koncile v Mantove. Účastníci zhromaždenia na znak súhlasu podpísali Augsburské vyznanie a jeho Obranu a prijali dva doplňujúce spisy – Lutherove Šmalkaldské články i Melanctonom a ďalšími teológmi zostavený spis o moci, prvenstve a právomoci pápeža a právomociach biskupov. Svoju odpoveď odovzdali 5. 3. pápežskému legátovi Petrovi Vorstovi (475. výročie)

8. 2. 1822 – v Kameňanoch sa narodil Matej Nandráši, obchodník, richtár, dozorca cirkevného zboru v Chyžnom, iniciátor založenia slovenskej evanjelickej knižnice v Revúcej (190. výročie)

8. 2. 1867 – v Oroszláne sa narodil Ján Cablk, národohospodár, finančník, generálny riaditeľ Hospodárskej banky a Zväzu roľníckych vzájomných pokladníc, podporovateľ a iniciátor peňažného družstevníctva na Slovensku, národovec, člen Československej jednoty, ochotnícky divadelník (145. výročie)

9. 2. 1822 – v Ladzanoch sa narodil Gustáv Adolf Koričanský, evanjelický kňaz, jeden z najaktívnejších odporcov rozhodnutia o pozbavení profesúry Ľ. Štúra, spoluzakladateľ *Tatrína*, tajomník MS pre Hontiansku župu, národnokultúrny pracovník (190. výročie)

10. 2. 1757 – v Nižnom Skálniku sa narodil Matej Holko ml., evanjelický kňaz, senior, spoluzakladateľ *Malohontskej učenej spoločnosti*, historik kultúry, sociálnopolitických, literárnohistorických a estetických úvah a básní (zomrel 20. 7. 1832 v Rimavskej Bani) – 255. a 180. výročie

10. 2. 1857 – v Banskej Štiavnici zomrel Ján Szeberíni, evanjelický kňaz, superintendent banského dištriktu, sympatizant maďarskej revolúcie 1848 – 49, pre politické postoje počas Bachovho absolutizmu perzekvovaný, osvietenec, vzdelanec, propagátor nových pedagogických metód, cirkevný historik, homiletik, polyhist autor náboženských príručiek, cirkevný publicista, odporca myšlienky únie evanjelikov a kalvínov v Uhorsku, podporovateľ národných aktivít – *Slovenského prestolného prosbopisu*, vydania *Zpěvníka evangelického*, založenia *Slovenských národných novín*, založenia *Tatrína*, zástanca biblickej češtiny (155. výročie)

11. 2. 1852 – v Liptovskom Trnenci sa narodil Gustáv Lehotský, právnik, verejný činiteľ, funkcionár študentských spolkov na prešovskom kolégiu, činiteľ agrárnej strany, publicista (160. výročie)

12. 2. 1797 – v Šoprone sa narodil Karol Zay, statkár, politik, inšpektor zadunajského dištriktu a generálny inšpektor evanjelickej a. v. cirkvi v Uhorsku, stúpenec únie evanjelikov a kalvínov, nositeľ maďarizačných tendencií v cirkvi, poslanec uhorského snemu, významný podnikateľ na rodových majetkoch (215. výročie)

13. 2. 1962 – ŠtB zatkla na fare v Dačovom Lome Ota Víznera, jeho preklad Symbolických kníh bol štátnou mocou považovaný za závažnú trestnú činnosť, vyšetrovanie viedlo k jednému z najväčších súdnych procesov s predstaviteľmi evanjelickej cirkvi po roku 1948 (50. výročie)

14. 2. 1897 – vo Veľkom Čepčine sa narodil Ján Lichner, štátny úradník, politik, predstaviteľ mladej generácie agrárikov, signatár Žilinskej dohody v októbri 1938, popredný reprezentant československy orientovaného demokratického odboja, minister slovenskej autonómnej i čs. exilovej vlády, jeden zo zakladateľov Demokratickej strany (115. výročie)

14. 2. 1927 – v Brezne sa narodil Ján Dubíny, evanjelický kňaz, senior, publicista, člen generálneho presbyterstva, synody ECAV, Slovenskej mierovej rady a výboru (85. výročie)

14. 2. 1987 – v Bratislave zomrela Květoslava Viestová, popredná predstaviteľka odboja, spoluzakladateľka a vedúca osobnosť československy orientovanej skupiny *Flóra*, organizátorka spravodajskej činnosti pre vládu v Londýne, v 50. rokoch perzekvovaná (25. výročie)

15. 2. 1857 – v Betliari sa narodil Samuel Bancík, evanjelický kňaz, malohontský konsenior a kultúrnoosvetový pracovník, cirkevný publicista a spisovateľ (155. výročie)

15. 2. 1897 – v Békešskej Čabe sa narodil Ján Valaštan-Dolinský, hudobný skladateľ, pedagóg, zberateľ ľudových piesní, hudobný publicista, esperantista, člen Umeleckého

a Národopisného odboru Matice slovenskej, *Umeleckej besedy Slovenskej*, hudobného odboru *Tranoscia* a i. (115. výročie)

16. 2. 1702 – v Budyšíne zomrel Michal Liefmann, superintendent východoslovenských kráľovských miest, náboženský spisovateľ, exulant (310. výročie)

16. 2. 1907 – v Hybiach sa narodil Dobroslav Chrobák, spisovateľ, významný predstaviteľ lyrizovanej prózy, literárny kritik, civilným vzdelaním elektrotechnický inžinier, rozhlasový pracovník (105. výročie)

16. 2. 1497 – v Brettene sa narodil reformátor Filip Melanchton, najbližší spolupracovník Martina Luthera, autor Augsburského význania (Augustany), jeho Obrany (Apológie) a ďalších významných vieroučných a teologických spisov (515. výročie)

17. 2. 1632 – v Košiciach sa narodil Gašpar Hein, rektor mestskej školy a richtár mesta Levoče, autor *Levočskej kroniky* a podporovateľ evanjelickej cirkvi. V jeho dome, ktorý odkázal cirkvi, sídlilo levočské lýceum (zomrel v Levoči 20. 4.) – 380. a 325. výročie

18. 2. 1827 – v Aradáči sa narodil Leopold Branislav Abafi, ev. a. v. kňaz, spisovateľ, publicista, národnokultúrny pracovník v prostredí vojvodinských Slovákov, účastník Slovanského zjazdu v Prahe a slovenského povstania v rokoch 1848–1849 (185. výročie)

18. 2. 1937 – v Nyíregyháze zomrel Henrich Geduly, evanjelický kňaz, biskup Potiského dištriktu, náboženský spisovateľ, člen *Maďarskej protestantskej literárnej literárnej spoločnosti*, predstaviteľ umierneného konzervativizmu v cirkevnom prostredí (75. výročie)

19. 2. 1942 – v Ružomberku zomrel Jozef Hollý, učiteľ, osvetový a národnokultúrny pracovník, organizátor zborového spevu, spolupracovník Karola Salvu, zbormajster ružomerskej *Občianskej besedy* (70. výročie)

20. 2. 1667 – v Bardejove zomrel Zachariáš Zarevúcky, evanjelický kňaz, senior, hudobný skladateľ, tvorca významnej zbierky renesančných a ranobarokových hudobnín (345. výročie)

21. 2. 1867 – v Liptovskom Mikuláši bol založený Dobrodej - prvý evanjelický ženský spolok na Slovensku, ktorého náplňou bola výchova a vzdelávanie mladých dievčat, podpora chudobných študentov a od r. 1920 aj vnútromisijná práca prostredníctvom zborovej diakonie (prvou sestrou uvedenou r. 1920 do služby diakonie bola Mária Kmeťová z diakonického ústavu vo Vroclavi, ktorá sa r. 1927 stala vedúcou mikulášskeho sirotínca) – 145. výročie

21. 2. 1907 – v Pukanci sa narodil Ľudovít Vajdička, evanjelický kňaz, cirkevný historik, autor evanjelizačných publikácií a prekladateľ náboženskej literatúry, predseda teologického spolku *J. M. Hurban*, v 60. rokoch súdne perzekvovaný (105.)

22. 2. 1642 – v Trenčíne zomrel Ján Hodík, evanjelický kňaz, pedagóg, superintendent Trenčianskej, Oravskej a Liptovskej stolice od r. 1619, účastník teologických polemík

s katolíckou stranou, autor apologetických dišpút, homiletik, obranca cirkvi a jej učenia (370. výročie)

22. 2. 1652 – v Brezovici sa narodil Juraj Gasitzius, pedagóg, rektor školy v Brémach, prírodovedec, astronóm, veršovník, autor dišputy o probléme etickej stránky sa slovenských náboženských exulantov po r. 1673 (360. výročie)

24. 2. 1567 – začala sa synoda v Debrecíne, ktorá zavŕšila proces formovania samostatnej cirkevnej organizácie uhorských kalvínov a prijala ako vieroučnú knihu *Druhé helvétske vyznanie* (445. výročie)

24. 2. 1822 – v Toporci sa narodil Daniel Halbschuh-Irányi, právnik, novinár, uhorský politik, minister uhorskej revolučnej vlády v r. 1848, stúpenec zrovnoprávnenia národností v Uhorsku, poslanec uhorského snemu (zomrel 2. 11. 1892 v Nyíregyháze) – 190. a 120. výročie

24. 2. 1847 – v Rimavskom Brezove zomrel Michal Bosý, evanjelický kňaz, pedagóg, polyhistor, filológ, prekladateľ diel W. Shakespeara, náboženský spisovateľ (165. výročie)

26. 2. 1747 – v Šoproni zomrel Daniel Hajnóci, pedagóg a rektor šopronského gymnázia, náboženský spisovateľ, významný rečník a učiteľ svojej doby (265. výročie)

27. 2. 1707 – v Dobrej Nive sa narodil Matej Markovič st., evanjelický kňaz, osvietenecký vzdelanec, priekopník ľudovýchovnej práce, popularizátor vedeckých poznatkov, autor náboženských a vedeckých prác a učebníc, buditeľ národného povedomia, autor veršovanej kroniky Sarvaša, biblických histórií, cirkevný historik (zomrel v Sarvaši 14. 4. 1762) – 305. a 250. výročie

27. 2. 1812 – v Hornej Lehote sa narodil Samo Chalupka, evanjelický kňaz, učiteľ, štúrovský básnik, spoluzakladateľ a funkcionár *Spoločnosti česko – slovanskej*, člen *Tatrina*, spoluautor *Memoranda národa slovenského* (200. výročie)

27. 2. 1887 – v Malackách sa narodil Jozef Dérer, lekár, popredný odborník v odbore, člen Učenej spoločnosti Šafárikovej (zomrel 21. 5. 1967 v Bratislave) – 125. a 45. výročie

28. 2. 1952 – v Lakewoode zomrel Ján Pankúch, krajaný pracovník, kníhtlačiar a vydavateľ slovenských evanjelických časopisov *Cirkevné listy* a *Luterán* i svetských periodík, novinár, zakladateľ prvého evanjelického cirkevného zboru v Clevelande, signatár Clevelandskej a Pittsburskej dohody (60. výročie)

Zostavil Karol Dzurik do Tranovského evanjelického kalendára na rok 2012. Tranoscius, Liptovský Mikuláš 2011.